

Josep Pla

Joan Maragall

Un assaig

[Large stylized signature]

f u n d a c i o

Barcelona

Un dels pocs retrats

Aquest país, ha cultivat poc el retrat de terçari. Sabeu com fou físicament i temperamentament Maragall - del que s'ha escrit tant - només en coneixem un: el que m'ensenyava i vaquim Reyra en el proleg a l'obra catalana de la primera edició de les Obres completes (Gustau Gili - Barcelona 1912.) Reyra ens ofereix un retrat excel·lent, però d'una gènere difícil. La gent s'estima més escriure sobre el que no ha vist mai que sobre el que ha vist amb els ulls veals. Els retrats de Reyra són un altre bon exemple de desvergades, té faltar aquella nota característica i una única característica, que dona al retrat d'una persona una vivència prodigiosa i personal. A mi em sembla que no es pot escriure sobre el Maragall sense fer un estudi sobre el procedir del seu retrat - del veïnat que m'ensenyava i vaquim Reyra, una que del poble hem tret.

"Era - com Reyra - de mitjana talla, prim de carn, ben proporcionat, i es movia, atès que els seus ulls, eren amb un bell aire d'agilitat i velocitat. La seva testa havia caigut bé sobre un d'aquells colls amples i canalats del segle XVI, que presentaven els caps com en Japats, fins i tot s'hauria pogut escriure sobre desmentals amb la mà esquerra, que ostentava. Grossa sens de memòria, magna sens aixutera, té una gravitat pensativa i dolça i un vellut i tan energic que té llum, elegància, i tant com que té llum, magistral i distinció, llum en aquells detalls de la cara i ulls; i fruit espaiós, cella negra, un xic creixent, tan en no es barba, ells grans, feresos i brillants, nas de perfil irreprensible, l'apofisis maxil·lar prominent, les dents un pensament dilatats com per un respir d'enciclopèdia, tota la cara apriment. El gradualment cap a la part inferior, recoberta d'un bigoti brument robust i d'una barba curada on l'argelut dels anys començava a llustrar com filllet d'aigua entre les unes."

"Aquests detalls i animats no poden pas donar però, idea de l'home. Cal figurar-se aquella física, amb el moviment de la vida, ara ombrejats per un vel de reserva, ara d'alta ment avallats per una inspiració arpenadora, ara aquiescència per una meditació profunda... el Maragall era un ànima que cos. La seva face, d'una lina neta clara, amb qualsevol enciclopèdia i acolorida d'una ulls quasi lluminosa, com d'aur, va que un altre un cel pal·lid i així."

venit a la resplandor dels ulls i a l'expulsió fulgurant
rosa del somni, li comunicava una mena de
transparència que acusava una feroïtat interna; i es
diria que a través de la matèria tanca es delectava
enfonsat i oratjós espantat. Així, estat trasparent tot
esplendorós i falaguer el veïen aparèixer els seus
amics i no podrien dubtar de la joia que la vida
privava la nostra presència.

El Sr. Ruyra, ha fet meravellar el seu retrat d'aquesta
paraula: "Per homes, han aspirat una gran general
simpatia".
Després, pensant al seu retrat espiritual, escriu: "Les carac-
terístiques del talent d'Unamuno amb un gran poder
d'intuïció i una regurgitació de vida per l'anàlisi. Veia
les coses clarament d'un ~~supra~~ cel cap d'ell o no les
veia pas, les seves meditacions, amb que a la captivitat de teòric
mes, tiraven a rememorar l'intuïció - i a gaudir-ne
les derivacions i harmonies. Gran anàlisi argumentativa:
exposava simplement la idea, mes, sobre per les dades
d'una gran manera tal de ben recollit, d'horadada i can-
tat i amb paraules ben frugades de precisió, ment que s'a-
podava tot seguit dels cors i de les intèl·ligències. Re-
sultava un excelent director de l'opinió pública, un pe-
ritista excepcional, digne de la major confiança. Els
seus aparicions i aparicions mai, ni cap intenció
fictícia el derivava del camí recte, ni les estratègies
de que el vèlaven pagaven mai portar-lo a la des-
timpant. El seu criteri, sempre orientat vers un ideal
de noblesa i de justícia, era sempre llaible. Quan les
parries bullien, gran goig i no hi havia d'ell sense
volva ni cor sense veï, la parada de la maragall
vorava com un dia que després al bon acord tota
les animes ben intencionalment".

I tot el que ve, que el lector hauria de llegir per el
seu gran interès - el paper de Ruyra forma part del
conjunt de les seves obres, sota una mateixa coberta - i que no
recollim, perquè la falta de espai dels del Sr. Ruyra
falta l'interès i la tracta de respectar del Sr. Ruyra
matèria.

Un dia, a l'edició, vaig llegir a P. Joan aquesta ploma de Ruyra
na, amb l'intenció de veure quin efecte feia en - en gran
ta anys després d'unes paraules escrites a un home que
havia conegut, com gran contemporani veient a Ruyra
Maragall i a mi i mi havia rebutiat sobre el paper
d'aquesta anys d'aquest segle. P. Joan havia llegit aquest
retrat, el coneixia però ja no veia recordava. A mesura
que l'anava llegint, veia que s'anava creient.
ment, a la fi, em feia: "El que dir del Maragall
- aquest retrat és perfecte. El que dir del Maragall
fina, no pot estar millor, és exactíssim. Perquè
no hi ha populament aquest retrat? Vos ho haurien